

CERCUL DE ISTORIE, AUXILIAR ÎN EDUCAREA ȘI INSTRUIREA ELEVILOR

ELINA POPESCU

Despre activitatea desfășurată în cercurile pe obiecte, în general, s-au confruntat păreri, s-au formulat propuneri în legătură cu structura și tematica lor. S-au formulat concluzii prețioase cu privire la aportul cercurilor la pregătirea elevilor, ele constituind un mijloc intelectual eficient de formare a talentelor, de pregătire a viitorilor specialiști în diverse domenii.

Desigur, la nivelul școlii generale, ai cărei elevi se află încă în pre-adolescență, este adesea prea devreme să jalonezi un drum în viață, o profesie, o carieră. Aceasta este concluzia psiho-pedagogilor, care au cercetat problema și au limitat sfera numai la copiii foarte talentați. Dar școala generală descoperă și face totul pentru a crea un câmp larg de manifestare a aptitudinilor lor științifice, tehnice, literare etc.

Disciplinele au rol dublu :

- pregătirea de cultură generală, în sensul modern al acestui concept ;
- investigarea profundă a aptitudinilor elevilor ¹.

Organizarea cercurilor pe obiecte constituie un mijloc de stimulare a creativității, a gândirii independente, fapt pentru care capătă o utilizare tot mai largă în învățământul nostru, constituind cadru propice pentru stimularea aptitudinilor și înclinațiilor. Pornind de la faptul că, în cercul de istorie, o sarcină de bază este completarea cunoștințelor elevilor, precum și de la faptul că el are o deosebită valoare educativă, activitatea sa trebuie concepută în strânsă legătură cu dezvoltarea învățământului și cu cerințele educației comuniste a tinerei generații. Cercul de istorie își realizează valențele sale formative prin depistarea intereselor și aptitudinilor elevilor, transformându-se în adevărat teren de lansare către munca de cercetare, bază pe care ei pot pași mai departe, la stăpânirea valorilor științifice și istorice ale poporului nostru, în special, și ale umanității, în general.

Realizarea cu eficiență maximă a rolului formativ și educativ al cercului necesită adoptarea unor măsuri corespunzătoare, încă din faza de organizare. Profesorul, îndrumător de cerc, va trebui să țină seama de înclinațiile firești și interesul deosebit pentru studiul istoriei, pe care îl manifestă anumiți elevi. În acest sens, participarea elevilor este benevolă, și nu obligatorie ca la lecție — iată deci prima deosebire față de lecția propriu-zisă. Recrutarea elevilor este selectivă, pe baza interesului acestora, însă profesorul va ști să depisteze înclinațiile lor reale.

¹ Alexandru Ciucă, *Răspuns cerințelor de modernizare prin multiple căi deschise dezvoltării capacității creatoare a talentelor*, în „Gazeta învățământului”, 8 august 1969, p. 3.

Din practica mea, ca profesor îndrumător de cerc, acumulată în cei 15 ani de când am inițiat cercul de istorie în cadrul Școlii generale nr. 27 din București, am ajuns la concluzia utilității acestei activități și, în același timp am reușit să capăt experiență în organizarea și realizarea unor acțiuni interesante și antrenante cu elevii. Încă de la începutul anului școlar popularizez în rîndul elevilor claselor a VIII-a cercul de istorie a patriei, care și-a creat o tradiție în școală. De altfel, în ultimul trimestru al anului școlar invit, la ședințele cercului și la alte activități inițiate în cadrul lui, elevi din clasele a VII-a. Aceasta constituie o metodă de investigare a intereselor și pasiunii elevilor pentru cercetare și cunoaștere mai aprofundată a istoriei poporului nostru. În felul acesta, reușesc să-mi recrutez cu mai multă ușurință membrii cercului de istorie, care funcționează an de an. Denumirea sugestivă a cercului de istorie — „Pagini de istorie glorioasă a poporului nostru” — corespunde inițiativei elevilor participanți la cerc, dornici să aprofundeze minunatele epoei din istoria noastră națională.

Ceea ce dă cu adevărat valoare muncii de educare în cadrul cercului este, fără îndoială, tematica acestuia. O particularitate specifică a cercului de istorie constă în aceea că, spre deosebire de lecție, tematica nu are caracter obligatoriu, alegerea ei rămînînd la latitudinea conducătorului care, în funcție de condițiile existente și de specificul școlii, întocmește cu elevii planul tematic al cercului.

În multe studii, semnate de autori ca Andrei Dancsuly², Alexandru Păun³, Pavel Bordan⁴, se subliniază importanța tematicii cercului pe obiecte în general, care își găsește aplicabilitatea și în cazul cercului de istorie. La organizarea cercurilor, susțin autorii mai sus menționați, profesorii trebuie să-și stabilească în primul rînd problemele care interesează cel mai mult pe elevi și care să fie sistematizate și planificate judicios pe întreaga durată a anului școlar. Iată de ce, profesorul de istorie va trebui să fixeze tematica cercului împreună cu membrii săi, prin alegerea problemelor accesibile vârstei, nivelului lor de cultură generală, interesului manifestat. Totodată, va găsi acele forme de activitate, de realizare a tematicii, care să ajungă direct la sufletul elevilor, adică să realizeze latura afectivă a acțiunii.

Fixarea tematicii cercului nostru constituie un moment important în viața sa, în mobilizarea energiei creatoare a elevilor. La început de an școlar, chiar în faza de constituire a cercului, popularizez o serie de activități, de teme istorice, care ar putea fi tratate în ședințele cercului. De asemenea, sugerez elevilor, îi invit să reflecteze asupra acelor probleme, care îi interesează mai mult și asupra cărora ar dori să se oprească. Am avut în atenție de fapt stimularea inițiativei elevilor, a gradului de independență, pe care aceștia trebuie să-l manifeste în cerc în vederea asigurării eficienței sale.

² Andrei Dancsuly, *Modernizarea formelor de transmitere a cunoștințelor*, în „Revista de pedagogie”, nr. 3, 1968, p. 3—10.

³ Alexandru Păun, *Educația politică a elevilor în cercurile cu tematică specială*, în „Tînărul leninist”, nr. 1, 1969, p. 63—76.

⁴ Pavel Bordan, *Modernizarea activității în cercuri*, în „Educația pionierească”, nr. 11, 1972.

Fără efortul personal și susținut al elevilor, aceste activități nu-și ating scopul.

În sfârșit, prin activitatea de îndrumare reușesc să înlătur pasivitatea, indiferența, formînd calități deosebite: independența, atitudinea critică, spiritul combativ, care-l determină pe elev să gîndească singur, să se convingă personal de adevărul problemelor pe care le rezolvă. De altfel, satisfacția este reciprocă. Ca profesor, constăți interesul, pasiunea elevilor tăi, te legi tot mai mult de ei, îi activezi pentru propria lor formare intelectuală și moral-cetățenească.

Elevii, în același timp, își largesc orizontul științific istoric, se obișnuiesc cu argumentarea logică, interpretarea corectă a faptelor, pot vehicula un vocabular mai bogat, cu înțelesuri noi, necunoscute pentru ei pînă atunci.

Din multitudinea problemelor care au fost discutate în cadrul cercului nostru, menționez cîteva, care au suscitât un viu interes din partea elevilor, transformînd ședințele cercului în adevărate ședințe științifice, copii modeste ale activității intelectualilor maturi.

Exemple :

1. Mărturii arheologice asupra continuității populației dace și dacoromane pe teritoriul patriei noastre.

2. Aportul maselor populare la înfăptuirea statului național român.

3. Crearea P.C.R. — moment important în dezvoltarea mișcării muncitorești din România.

4. Centenarul glorios al patriei (simpozion dedicat împlinirii a 100 de ani de la cucerirea independenței).

Activitatea cercului nu se rezumă însă numai la atît. Se știe că, la succesul cercului de istorie contribuie îmbinarea armonioasă a activității teoretice cu cea practică. Succesul depinde în mare măsură și de folosirea unor metode și forme variate, atractive. Se poate vorbi, în felul acesta, de metodică activităților desfășurate în cerc, care pornește de la necesitatea creării unor situații, în care elevul să se simtă stimulat spre creație. Azi, în condițiile modernizării procesului de învățămînt, inclusiv deci a acestor activități auxiliare, se impune la maximum folosirea capacității intelectuale a elevilor, în vederea formării lor pentru mai tîrziu.

Cum se pune problema modernizării în cercuri? Esențialul nu constă în folosirea numai a aparatului moderne și nici în volumul mare de informații, ci în efectul acestora asupra formării elevilor, în pregătirea lor pentru viață. În esență, modernizarea activității cercului pornește de la ideea schimbării rolului elevului, de la transformarea profesorului dintr-un conducător într-un consilier, ceea ce presupune nu înlăturarea profesorului din conducerea activității, ci schimbarea rolului său.

Aceasta vizează în fapt schimbarea direcției de influențare a elevilor. Fără a evita cooperarea între membrii cercului, se va avea în vedere contribuția individuală a fiecăruia la realizarea obiectivelor, pentru care s-a muncit în cerc.

Este necesară o organizare judicioasă a muncii în perspectivă, la capătul căreia să avem o finalitate în acțiune. În același timp, continuitatea de preocu-

pări asigură participarea constantă a membrilor cercului și consolidează tradiția cercului, îi creează prestigiu în școală. Pentru a vedea în ce măsură cercul de istorie răspunde cerințelor sale instructiv-educative, este necesar să analizez metodic principalele activități desfășurate în cercul pe care-l îndrum și care consider că i-a asigurat funcționalitatea. În toate formele de activitate desfășurate, interesul, pasiunea, perseverența, optimismul au fost atribute esențiale ale muncii noastre.

Referitor la una dintre principalele sale forme de activitate, și anume referatul cu conținut istoric sau problema de cercetare istorică, voi da câteva exemple, extrase din tematica cercului nostru, realizată în decursul acestor ani școlari. Se știe că aceste referate cu temă sînt planificate în ședințele lunare ale cercului, care reprezintă forma specifică de lucru, cadrul propice de dezbateri, pe baza pregătirii prealabile a elevilor participanți.

Încă de la începutul anului școlar, cînd se fixează tematica, se înscriu, de comun acord cu elevii, problemele ce urmează a fi tratate în ședințele științifice ale cercului. Se stabilesc referatele, se numesc din rîndul elevilor, la dorința acestora, cei care vor întocmi aceste referate. Menționez că se formează grupe de 3—4 elevi, care lucrează la referatul principal asupra problemei ce se dezbate. Consider că, încă din această etapă, putem vorbi de aspecte ale modernizării cum sînt: munca în grup, învățarea prin descoperire.

Este știut că metoda descoperirii în studiul istoriei se bazează pe investigarea proprie a elevului care, cu ajutorul unor date aflate prin activitatea independentă sau dirijată, ajunge la dobîndirea unor noi cunoștințe. Această metodă poate fi intitulată „redescoperire”⁵. În sensul adevărurilor deja cunoscute — dar de către alții — este vorba de o redescoperire. Din punct de vedere al elevului, orice adevăr care-l dobîndește prin efort propriu de selectare, de interpretare, de aflare, este o descoperire. Activitatea aceasta de descoperire este însă dirijată atent de profesorul-îndrumător, deși se desfășoară aparent independent. Ea trebuie însă să răspundă particularităților de vîrstă ale elevilor, nivelului lor de pregătire intelectuală, de cultură generală. Prin indicarea bibliografiei referatului, trimiterea lor la izvoarele istorice, la documente, elevii „descoperă” adevărul istoric, au satisfacția muncii intelectuale.

Cît de interesantă, atractivă a fost munca grupului de elevi care a întocmit referatul „Aspecte ale civilizației tracice în lumina noilor descoperiri și a congresului de tracologie”, susținut în cadrul cercului nostru, la începutul anului școlar. Alegerea temei n-a fost întîmplătoare. Ea a răspuns problemelor majore care se dezbate în rîndul istoricilor din toată lumea și, cu acuitate, din sud-estul Europei. Elevii cuprinși în cercul de istorie au manifestat un deosebit interes pentru punerea într-o nouă lumină a problemei vechimii, continuității și originii poporului român.

În pregătirea acestei teme s-au antrenat toți elevii. Am îndrumat cu grijă, în primul rînd, colectivul lor de referenți (trei elevi), indicîndu-le o

⁵ Teodor Mucică, Minodora Perovici, *Metode active și mijloace moderne utilizate în predarea istoriei*, în „Studii și articole de istorie”, XXV, 1974, p. 59—70.

bibliografie. accesibilă. Am recomandat pentru toți membrii cercului, în vederea pregătirii lor, lectura atentă a unui volum recent apărut⁶. Planul referatului a fost discutat în prealabil, de asemenea al coreferatului (referitor la Congresul de tracologie, desfășurat în 1976 în capitala noastră).

Munca în grup nu s-a restrâns numai la activitatea de redactare a referatului și coreferatului. Au fost formate, din cei douăzeci și șase de membri ai cercului, un număr de șase grupe (echipe), care au făcut o vizită specială la Muzeul de istorie al R. S. România, unde au urmărit aspecte legate de civilizația tracă și geto-dacă, expuse în cadrul expoziției speciale, deschise cu prilejul congresului. Fiecare echipă a urmărit o anumită problemă, cum ar fi: civilizația materială (urme de unelte, arme, podoabe), aspecte ale civilizației spirituale a tracilor, civilizația geto-dacilor în toate etapele societății primitive și ale orînduirii sclavagiste, pînă la cucerirea Daciei de către Imperiul roman. Observațiile adunate de elevi au îmbogățit ședința cercului nostru, i-au dat o ținută cu adevărat științifică.

Folosirea metodei „de descoperire”, îmbinată cu activitatea în grup, a determinat o creștere a potenței intelectuale a elevilor, contribuind la asimilarea unor tehnici de lucru deosebite, a creat o emulație între elevi, prin antrenarea lor la studiu. De asemenea, dezbateră propriu-zisă a fost rezultatul activizării, antrenării elevilor, care au învățat în cadrul cercului să gîndească mai mult, să-și autoverifice puterea de analiză și sinteză, de exprimare și exteriorizare a raționamentelor. Cu alte cuvinte, activitatea s-a finalizat în răspunsuri mai bune la lecție, în formarea de deprinderi de muncă intelectuală (sistemizarea, autoinformarea cu cele mai noi date ale cercetării istoriei etc.).

Un alt exemplu, asemănător ca formă de desfășurare a activității cercului, îl oferă referatul intitulat „Mărturii arheologice asupra continuității populației dace și daco-romane pe teritoriul patriei noastre”, susținut în cadrul cercului. Și pentru acest referat, redactat de un grup de patru elevi, între care unul a răspuns de finalizarea lui, s-a desfășurat o activitate minuțioasă de cercetare a bibliografiei, de cunoaștere a celor mai recente descoperiri arheologice, care atestă continuitatea populației dace pe teritoriul patriei. Elevii respectivi au citit cu atenție bibliografia, au extras idei esențiale în fișe, au selectat materialul. Pentru susținerea argumentată a continuității, alte grupe de elevi, adevărați pasionați pentru aceste vestigii ale trecutului oferite de arheologie, au procurat urme materiale din trecutul îndepărtat, găsite de ei înșiși (monede, ceramică).

Prin aceasta, s-a atins și alt scop urmărit de cerc, acela de cunoaștere a istoriei locale, de valorificare a elementelor de istorie locală. Ca urmare a faptului că în cartierul școlii, Colentina, prin noile construcții de blocuri, locuințe ale oamenilor muncii, s-a deschis un vast șantier, elevii au avut prilejul să găsească, desigur ajutați de specialiști, aceste urme materiale. Au fost foarte încîntați de aportul lor în cadrul cercului, în dezbateră argumentată a problemei continuității, esențială în procesul de formare a poporului român.

⁶ I. C. Drăgan, *Noi tracii*, „Scrisul românesc”, Craiova, 1976.

Menționez că am reușit să alcătuim cu acest prilej și acel colț muzeistic, care este cuprins în obiectivele cercului nostru. Și această ședință a cercului a fost deosebit de frumoasă, a antrenat și suscitât interesul elevilor. Valorificarea materialelor a asigurat succesul lecțiilor de istorie, care au devenit mai vii. Interesul pentru cunoașterea istoriei patriei, a ținutului natal, a crescut.

Referitor la metodică ședinței de cerc, se constată particularitățile ei deosebite, în comparație cu lecția desfășurată în clasă. Ședința cercului este condusă de colectivul de conducere al cercului, aceasta fiind o formă de manifestare a spiritului de răspundere, a independenței copiilor. Profesorul participă în calitate de îndrumător al cercului, ca invitat de onoare, deși pînă la această adunare de dezbatere a problemei istorice, el a avut rolul principal în pregătirea elevilor pentru cerc.

De la audierea referatului și coreferatelor, axate pe tema pusă în dezbatere, și pînă la discuțiile elevilor pe marginea acestora, se constată interesul, dorința de afirmare, setea de cunoaștere. Elevii își apreciază direct munca lor de cercetare, adresînd cuvinte de laudă colegilor, muncii depuse de aceștia și, în același timp, completează materialele prezentate, pun întrebări. Au prilejul de a arăta ce au citit în afara manualului, ce au auzit și văzut la radio-televiziune, sau la conferințe publice, își amplifică cunoștințele primite în orele de curs, le dau înțelesuri noi și le încadrează în ansamblul cunoștințelor lor.

Susținerea celor două teme, referitoare la probleme vitale ale poporului nostru, au avut darul de a cimentă cunoștințele mai importante în legătură cu problema vechimii, continuității și unității poporului român. De altfel, răspunsurile celor care au participat la concursul „Cine știe câștigă” pe tema originii poporului nostru, organizat la nivelul Municipiului, au fost edificatoare. Echipa școlii noastre, recrutată dintre membrii cercului de istorie, s-a clasat pe primele locuri. De asemenea, pentru mine, ca profesor, satisfacția a fost deosebită prin aceea, că mi-am întărit convingerea că elevii mei, chiar dacă nu vor ajunge arheologi sau cercetători în domeniul istoriei, își vor da seama, mai mult decît alții, de procesul de formare a poporului și limbii noastre, de continuitatea pe aceste meleaguri, de istoria noastră zburciată de-a lungul secolelor, iar toate acestea le vor sădi în inimi încrederea în viitor, mîndria făurarilor îndrăzneți, specifică poporului nostru.

Iată de ce, la fiecare întrunire a cercului, concluziile prezentate în final de către profesor au scopul să evidențieze de pe o parte munca elevilor, contribuția lor la rezolvarea temei, evidențiind nominal pe cei mai buni elevi; pe de altă parte, profesorul face sublinierile necesare cu caracter științific, pe marginea temei, discutate în ședința respectivă. Fiecare temă implică o dezbatere științifică și metodică, căci fiecare în parte a relevat alte aspecte, atît în raport cu pregătirea elevilor, cît și ca mod de desfășurare.

Au fost situații cînd s-a constatat o conlucrare a cercurilor existente în școală, ceea ce a întregit scopul ședințelor și le-a dat o finalitate mai pregnantă. Din experiență rezultă că activitatea cercului de istorie nu poate fie dusă izolat, ci împreună cu cea a altor cercuri (literatură, geografie, foto etc.) și cu sprijinul școlii, instituțiilor culturale și științifice din locali-

tate (muzee, arhive etc.). Această colaborare se concretizează în acțiuni frumoase, atractive, care asigură valențele educative ale cercului.

Se pot realiza acțiuni cu puternică înrîurire patriotică, cum sînt: vizitele la locuri istorice și monumente, excursii cu temă istorică. Ele se pot realiza cu succes în cadrul cercului, întrucît necesită o pregătire prealabilă din partea profesorului și a elevilor care participă. Astfel, este necesar din timp să se stabilească obiectivele vizitelor respective (de aceea se vor include în planul de muncă al cercului, încă de la începutul anului școlar). Se precizează apoi scopul urmărit, cunoașterea istoriei orașului sau regiunii respective. Pe parcursul vizitelor se va stimula continuu participarea activă a elevilor la studierea monumentelor istorice aflate pe traseu. În felul acesta, este solicitată munca lor intelectuală, ei își exprimă cunoștințele însușite anterior, în legătură cu obiectivele respective.

Prin percepere, comparație și analiză, procedînd inductiv sau deductiv, elevii reușesc să încadreze evenimentul în epocă⁷. Cu acest prilej, elevii își notează impresiile, fac fotografii, desene, materiale de alt fel, care vor fi valorificate ulterior în cadrul cercului. De la vechile mărturii ale trecutului nostru milenar, prezente oriunde vor fi conduși elevii în aceste vizite și excursii, vor avea posibilitatea să constate drumul neabătut al continuității poporului nostru, ce urcă spre cele mai înalte trepte ale civilizației umane, spre comunism.

Sînt, de altfel, lipsite de valoare educativă acțiunile acestea, dacă urmăresc numai cunoașterea trecutului istoric, dacă le dăm nume imobil de „memoria trecutului“, cînd de fapt sînt parte prețioasă în memoria vie a prezentului. Principalul accent în educația patriotică se va pune pe prezentul socialist, pe peisajul economic, social și cultural al patriei noastre, pe marile realizări obținute de poporul român sub conducerea P.C.R. Este incompatibilă cu vremea noastră concepția „paseismului“; trebuie să formăm oameni care, admirînd vitejia înaintașilor, să fie gata a o continua prin fapte de o factură nouă, ridicînd mai sus edificiul patriei.

Totodată, adîncind procesul de cunoaștere a realității înconjurătoare, elevilor li se conturează mai precis concepția materialist-dialectică despre lume și viață, care se va răsfrînge apoi asupra atitudinilor, convingerilor, sentimentelor moral-politice, asupra intereselor, aspirațiilor și idealurilor lor. Cu cît această concepție este mai bine conturată, cu cît motivele sînt mai bine consolidate și ierarhizate, cu atît ele vor genera fapte de conduită într-o mai mare concordanță cu concepția și motivele activității elevului. Putem afirma, în concluzie, că esențial și definitoriu în educația patriotică rămîne sentimentul prezentului, capacitatea de a desprinde din felurite aspecte ale vieții de fiecare zi „profilul de epocă“, „ritmul lui propriu“, cum îl definea V. Pîrvan.

Pentru a răspunde acestor cerințe majore de realizare a educației patriotice și în cadrul cercului nostru de istorie, organizarea vizitelor și excursiilor a fost orientată în direcția cunoașterii deopotrivă a trecutului isto-

⁷ Teodor Gal, Ion Retegan, *Valorificarea instructiv-educativă a elementelor de istorie locală*, Edit. pedagogică, București, 1967, p. 104—150.

ric și prezentului socialist. În acest sens am folosit permanent antiteza, pentru a da posibilitate elevilor să desprindă realizările noi ale poporului nostru, condus de P.C.R., în anii care au trecut după obținerea adevăratei independențe naționale și sociale. Pentru aceasta, am început cu activitatea de cunoaștere a orașului natal, a sectorului nostru, fiind cunoscut că istoria locului natal este parte integrantă din istoria patriei. „A face pe elevi să înțeleagă istoria patriei înseamnă în primul rînd a-i pune în contact cu realitatea, cu viața oamenilor din regiunea respectivă, din trecut și prezent”⁸.

Materialul de istorie locală furnizează acele date și informații care privesc înfățișarea pe care a avut-o de-a lungul veacurilor viața materială și spirituală a oamenilor de pe locurile unde trăim, succesiunea orînduirilor sociale, în sfîrșit, principalele evenimente petrecute aici. Faptul că istoria, și în special cea veche, nu poate fi percepută direct, că nu se poate demonstra ușor elevilor, necesită folosirea unei argumentații de ordin arheologic, paleografic etc. a izvoarelor în general. De aceea, exemplele oferite de istoria locală sînt întotdeauna mai convingătoare, fie că este vorba de un sat, cartier. Chiar dacă elevii nu pot vedea nimic concret din ceea ce le amintim, toate acestea acționează direct asupra conștiinței lor.

Pe această cale, obiectul prezentat capătă o mai mare putere evocatoare, „culoarea locală a unei epoci trecute se încheagă mai repede în mintea copiilor”⁹.

Vizita, organizată în cadrul cercului nostru de istorie, avînd ca itinerar cunoașterea istoriei trecute și prezente a cartierului lor, Colentina, a stîrnit entuziasmul, caracteristic vîrstei copilăriei, satisfacția și mîndria că locuiesc în acest loc cu puternice tradiții istorice. Am constatat cu acest prilej că elevii, pe baza pregătirii anticipate a vizitei, cunoșteau multe elemente de istorie locală. De altfel, le-am recomandat să citească materiale, care le-au oferit posibilitatea cunoașterii documentate a istoriei cartierului.

I-a impresionat în mod deosebit vechimea acestuia și istoria includerii lui în orașul București. Am vizitat cîteva monumente feudale, păstrate pînă azi în aceste locuri. Vizita a prilejuit, desigur, evocarea unor evenimente istorice, petrecute pe aceste meleaguri, în timpul lui Mihai Viteazul și Matei Basarab, la 1821, 1848 și 1859. Toate aceste cunoștințe, căpătate în cursul lecțiilor de istorie a patriei, au devenit astfel concrete pentru elevi.

Contrastul dintre Colentina de ieri — un cartier nevoiaș, în care cei ce munceau trăiau în condiții mizere, lipsite de cele mai elementare atribute ale civilizației — și Colentina de azi, cartier modern al Capitalei, apreciat ca unul dintre cele mai importante prin rolul său deosebit în industria republicană, a devenit și mai evident. Zona industrială, creată în anii construcției socialiste în cartierul nostru, a atras după sine o dezvoltare urbanistică corespunzătoare.

⁸ C. Dinu, V. Popa, *Metodica predării istoriei patriei în clasele a VII-a*, Edit. didactică și pedagogică, București, 1959, p. 275.

⁹ Paul D. Popescu, *Folosirea materialului de istorie locală pentru educarea elevilor în spiritul patriotismului socialist și al internaționalismului proletar*, în *Lecturi pedagogice*, Edit. pedagogică, București, 1964, p. 38—73.

Și, pentru că majoritatea elevilor sînt locatari ai noilor blocuri de locuințe, în care s-au stabilit cu părinții lor odată cu dezvoltarea cartierului, această vizită și-a atins pe deplin scopul educativ. Pe lângă sentimentul de dragoste, prețuire a cartierului, a locuitorilor săi care, alături de întregul popor, sînt angajați în opera de edificare a comunismului în patria noastră, elevii au devenit conștienți de faptul că ei vor deveni schimbul de mîine în munca părinților lor, că vor prelua „ștafeta” așa cum se cuvine. Mi-am putut întări convingerea că folosirea materialului de istorie poate nu numai să înarmeze pe elevi cu cunoștințe și să ducă la realizarea convingerilor patriotice, dar chiar să contribuie la formarea deprinderilor patriotice, a unui comportament socialist, tradus într-o atitudine nouă, de respect, de dragoste, de grijă pentru realizările de ieri și de azi ale poporului nostru. Această s-a tradus în acțiuni patriotice, într-o participare activă și benevolă a elevilor la înfrumusețarea cartierului, a școlii lor.

Desigur, că la aceste vizite și excursii, organizate de cercul de istorie, participă și alți elevi, care nu sînt membri ai cercului sau fac parte din alte cercuri. Rolul cercului însă rămîne de mobilizator, inițiator și organizator al acțiunii respective.

Nu mai puțin meritorii sînt și alte acțiuni de masă organizate în școală, în care cercul de istorie are rolul de inițiator, ca de exemplu: comemorările festive ale unor evenimente (24 Ianuarie, 16 Februarie, 8—9 Mai), la care expunerile, montajele literar-muzicale, expozițiile tematice sînt pregătite direct de cercul nostru.

Desigur, nu pot fi epuizate procedeele și metodele care dau finalitate cercului de istorie. Experiența căpătată în practică verifică noi și noi aspecte ale funcționalității sale și fiecare profesor care îndrumă un asemenea cerc poate adăuga experiențe noi, pozitive.

UNELE LUCRĂRI PRECEDENTE, REFERITOARE LA CERCUL DE ISTORIE

- Baciu, Vasile, *Cercurile elevilor — sursă de supraincercare*, în „Tribuna școlii”, nr. 108, 30 octombrie 1971.
- Dancsuly, Andrei, *Cercurile de elevi — mijloc eficient de formare multilaterală a pionierilor și școlărilor*, în „Revista de pedagogie”, nr. 9, 1967, p. 96—100.
- Dăscălescu, Romeo, *Cercul, ca factor formativ în orientarea școlară și profesională a elevilor*, în *Cercuri de elevi în liceu*, Edit. pedagogică, București, 1971, p. 3—10.
- Ghinea, Nicolae, *Cercurile de istorie în liceu*, în „Caiet metodic de istorie”, București, 1970, p. 60—63.
- Ionescu, Dumitru, *Organizarea cercului de istorie cu elevii*, în „Studii și articole de istorie”, XXI, 1973, p. 61—67.
- Mucică, Teodor; Minodora Perovici, *Metode active și mijloace moderne utilizate în predarea istoriei*, în „Studii și articole de istorie”, XXV, 1974, p. 59—70.
- Panait, Lucian, *Cercuri de elevi în liceu*, în „Revista de pedagogie”, nr. 11, 1971, p. 121—124.
- Roman, Ion, *Cercurile ca idee pedagogică*, în „Educația pionierescă”, nr. 9, 1968.

- Salade, Dumitru, *Cercurile de elevi — importantă formă de activitate a orientării școlare și profesionale, în Cercurile de elevi în liceu*, Edit. pedagogică, București, 1971, p. 11—23.
- Smarandache, Gheorghe, *Învățăminte pentru tineretul școlar*, în „Caiet metodic de istorie”, București, 1971, p. 26—34.
- Teodor, Dumitru, *Ce condiții oferă activitatea creatoare în cercurile pe materii*, în „Gazeta învățământului”, nr. 900, 26 mai 1967.
- Verdeș, Monica, *Cercuri de elevi*, în „Gazeta învățământului”, nr. 884, 3 februarie 1967.